

Ann. Jeg har hørt, at nogle har misforstået min Artikel derhen, at jeg personlig skulde gøre Dragt-reformens Fremme til en Betingelse for, at jeg vilde slutte mig til Tanken om Kvindens Ligeberettigelse. Paa ingen Maade! Jeg gaar med Kvinderne i tykt og tyndt, paa ethvert Punkt. Men for mange vil utvivlsomt Kvindernes Stilling til dette Spørgsmaal faa en afgørende Betydning. — Udtrykket »gifter sig under sin Stand« skal ogsaa være blevet misforstået. Jeg har ikke gjort dette Udtryk til mit; jeg satte det netop i Anførselstegn for at vise, at jeg tog Afstand fra Tanken i det.

E. Staal.

Annie Besant.

En Levnedsskildring

af

Erna Juel-Hansen.

(Forts.).

VI.

Da hun endelig var befriet for sine Lidelser og paany i Stand til at beskæftige sig med sig selv, tog hun en energisk Beslutning. Hun vilde, hvad end Udfaldet vilde blive, underkaste hvert eneste af de kristelige Dogmer en gennemgribende Undersøgelse og ikke forkaste noget af dem, før hun med grundfæstet Overbevisning kunde sige: »jeg tror« eller »jeg tror ikke.«

Taalmodig og standhaftig gav hun sig i Færd med Værket.

Det væsentligste for hende var først og fremmest at komme til Klarhed over Guds Godhed og Retfærdighed, og hun formede derfor Spørgsmaalene omtrent saaledes:

Hvorledes kan Guds Godhed bringes i Overensstemmelse med, at han har skabt Verden med al dens Ondskab og Elendighed?

Er Gud retfærdig, naar han straffer Menneskene med evig Fordømmelse, skønt de ufrivillig har arvet en syndig Natur?

Kan Guds Retfærdighed forenes med Dogmet om Kristi Offerdød?

Endelig med Hensyn til Biblen spurgte hun: hvorledes forenes de Fejltagelser og Ufuldkommenheder, der forekommer i den med Troen paa, at den er Guds aabenbarede Ord »indblæst af ham selv«?

Hun læste Forfattere som Robertson, Brighton, Stopford Brooke i Haab om hos dem at finde faste Støttepunkter for sin svigtende Tro. Men hun fandt det ikke. Der var i disse Mænds Værker nok af Poesi, Skønhed, Begejstring, andagtsfuld Beundring, men ingen Bevisførelsens Klippegrunde, hvorfra Tvivlens Indbug prællede af. Tværtimod, hendes Tvivl voxede sig dybere, mere intensiv under disse Studier. De Argumenter, hun fandt, syntes at gøre al Vished umulig at naa, og hun formaaede ikke pludselig at

tro paa Kommando, blot fordi Beviset laa udenfor al Rækkeevne.

Og endnu mindre hverken kunde eller vilde hun tilbede hos Gud som den højeste Retfærdighed det, der hos Mennesket blev fordømt som haardt, grusomt, ondt og uretfærdigt.

Midt i denne lange aandelige Kamp forandrede de ydre Forhold i hendes Liv. Ved hendes Indflydelse fik hendes Mand et kongeligt Embede i Landsbyen Sibsey i Lincolnshire, hvorved deres Kaar forbedredes en Del. Til den rummelige Præstegaard hørte en stor, smuk Have og tilliggende Jorder. Befolkningen bestod af Arbejdere, Bønder og Smaahandlere. Nogen Omgang fandt hun heller ikke her, hun var udelukkende henvist til de omboende Præstefamiljer — stive, orthodoxe og snæversynede til det yderste. Des mere Tid havde hun til at fordybe sig i sine Studier. Sin bedste og kæreste Adspredelse fandt hun i at opdrage sine Born.

Den ugentlige Gudstjeneste var hende en stadig tilbagevende Marter.

Men endnu var hun jo kun en tvivlende og mente ikke at have Ret til at tale til nogen om sin Tvivl. Endnu var det muligt, at hun kunde komme til Klarhed og Tro, og saalænge hun ikke selv havde Vished, var det hendes Pligt ikke muligvis at røkke andres Overbevisning ved at udtale Tvivlen.

Nogen Trøst fandt hun i at besøge de fattige, pleje de syge, lette de trange Kaar omkring blandt Sognets Beboere.

Men ogsaa i disse Bestræbelser stod hun ene. Netop paa den Tid var Markarbejderne begyndt at rejse sig med Fordringer om bedre Vilkaar, tilskyndede af deres energiske og humane Fører, Joseph Arch.

Forbitrelsen var stor blandt Forpagterne og Gejstligheden, mens hendes Sympathi var paa Arbejdernes Side, og derpaa lagde hun intet Skjul. Men at sympatisere med Joseph Arch var i sig selv en Forbrydelse, der blev saa meget des større, fordi hun var en Præsts Hustru.

En Del af Sommeren og Efteraaret 1872 tilbragte hun hos sin Moder i London. En Søndag kom hun ind i St. Georges Hall, hvor en Mr. Voysey holdt Gudstjeneste. Hans Ord gjorde stærkt Indtryk paa hende, hun købte nogle af hans Prækner, og med en ubeskrivelig Følelse af Glæde traf hun her et Menneske, der havde gennemgaaet den samme Strid som hun selv om Troen paa Helvede, Biblen, Forsoningslæren og Guds Væsen — havde opgivet alle disse gamle Dogmer og frelst Troen paa en Gud ud af Kampen.

Med denne Hr. Voysey og hans Hustru stiftede hun snart nærmere Bekendtskab og besøgte dem i deres Hjem i Dulwich, hvor enhver tvivlende var en velkommen Gæst. I den Theisme, Mr. Voysey bekendte sig til, fandt hun ingen af de Mangler, som oprørte hende i Kristendommen. Gennem Samtaler med ham og Læsning af saadanne theistiske Skrifter, som han anbefalede hende, vandt hun omsider en ny Overbevisning, der for en Tid gav hende Ro. Gud blev for hende den højeste Godhed, hun grublede ikke mere over Dogmernes Sandhed, men rystede dem af sig, det ene efter det andet, med al deres mørke,